

HOOFDHUID- KOELING

INHOUD

01	Haarverlies	4
02	Wat is hoofdhuidkoeling?	4
03	Hoe werkt het?	4
04	Verloop	6
05	Haarverzorging	6
06	Nevenwerkingen	7
07	Meer informatie	7

01 HAARVERLIES

De toediening van chemotherapie veroorzaakt dikwijls haaruitval. Chemotherapie grijpt in op de celdeling van de tumorcellen. Doordat het product niet selectief inwerkt op de kanker, worden ook gezonde cellen aangetast. Zo kan een verstoring van de haarproducerende cellen aanleiding geven tot verminderde haarproductie met volledige haaruitval tot gevolg.

Haaruitval is vrijwel steeds een tijdelijke bijwerking. Na afloop van de laatste chemotherapiekuur groeit het haar opnieuw, het eerste jaar vaak met een andere structuur. Er bestaan tal van mogelijkheden om in de tussentijd het kale hoofd te beschermen en het haarverlies te verbergen (pruiken, sjaaltjes, pet, hoed,...).

02 WAT IS HOOFDHUIDKOELING?

Hoofdhuidkoeling koelt de hoofdhuid naar een temperatuur van 15° tot 25° Celsius. Dit gebeurt door middel van een koelvloeistofkap met daarover een fixatiekap. Door de hoofdhuid te koelen, vermindert de doorbloeding in de haarwortel waardoor de concentratie en de werking van de chemotherapie in deze cellen afneemt. Hierdoor kan de haaruitval eventueel voorkomen worden. Hoofdhuidkoeling biedt echter nooit de garantie dat het haar behouden blijft.

Bovendien verdunt het haar wel zeker. Die verdunning stabiliseert na ongeveer één maand. Vanaf dit tijdstip wordt ook duidelijk of de hoofdhuidkoeling effectief is. Het kan dus gebeuren dat we de hoofdhuidkoeling stopzetten tijdens de behandeling als er na verloop van tijd onvoldoende haar overblijft. Zolang er na enkele chemotherapietoedieningen twijfel bestaat over het eindresultaat, blijven we de hoofdhuidkoeling toepassen. De slaagkans van hoofdhuidkoeling is sterk afhankelijk van het toegediende cytostaticum en het schema van toediening. Je kan zelf ook altijd aangeven om de hoofdhuidkoeling te stoppen.

03 HOE WERKT HET?

De verpleegkundige brengt zorgvuldig de juiste binnenkap aan op hoofd. Die binnenkap koelt de hoofdhuid af. Een goede aansluiting op het hoofd is van groot belang om kale plekken te voorkomen als gevolg van stukken hoofdhuid die onvoldoende werden gekoeld. Hoofdhuidkoeling werkt het best bij patiënten met weinig of dun haar. Bij patiënten met veel of krullend haar maken we het haar soms nat om de kap beter te laten aansluiten.

Let op het volgende:

- ▲ Je kan zelf nagaan of er te veel vrije ruimte is tussen de kap en je hoofd door op de kap te drukken: als het opmerkelijk kouder aanvoelt tijdens het drukken, is er onvoldoende aansluiting.
- ▲ De kap mag niet op je hoofd spannen, maar moet vanzelf over het haar glijden tijdens het aanmeten. Een te strak aansluitende kap schuift namelijk gemakkelijker omhoog tijdens het praten en eten. Bij twijfel kiezen we een grotere kapmaat met daarover en kleine overkap.
- ▲ Enkel de aanzet van het haar moet gekoeld worden. De verpleegkundige zal dus je haarlijn volgen en de haren los uit de kap laten hangen.
- ▲ Blote stukjes huid (bv. voorhoofd, oren) kunnen eventueel worden afgedekt met een compres zodat dit comfortabeler aanvoelt.
- ▲ Je kan gerust een bril dragen boven de koelkap.

Het is verboden om haarspelden (of andere accessoires) in het haar te dragen tijdens de hoofdhuidkoeling. Scherpe voorwerpen kunnen de binnenkap namelijk gemakkelijk perforeren, met lekkage van de koelvloeistof tot gevolg.

04 VERLOOP

Van zodra de kap is aangebracht, wordt de hoofdhuid 30 minuten lang afgekoeld. In die periode krijg je ook al producten toegediend als voorbereiding op de chemotherapie. Ook tijdens de eigenlijke chemotherapietoediening blijven we de hoofdhuid koelen. Na de chemotherapietoediening wordt de hoofdhuidkoeling doorgaans nog 20 minuten voortgezet totdat de concentratie chemotherapie in het bloed voldoende is gezakt (paclitaxel/docetaxel). Tal van andere chemotherapiebehandelingen vereisen echter een nakoeltijd van 90 minuten..

De koellijn die in verbinding staat met het toestel kan je gemakkelijk over je schouder naar voor laten lopen om knikken te voorkomen. De koelkap kan tien minuten worden losgekoppeld om naar het toilet te gaan. Sommige mensen hebben last van plotse duizeligheid bij het rechtstaan als gevolg van de kou.

Bij hoofdhuidkoeling bevriest de hoofdhuid niet. Indien nodig kan de hoofdhuidkoeling op elk moment stopgezet worden.

05 HAARVERZORGING

Door de chemotherapie kan de kwaliteit van je haar verminderen.

- ▲ Vermijd agressieve verzorgings- en haarkleurproducten. Milde producten zijn aan te raden.
- ▲ Was je haar ook niet vaker dan twee maal per week.
- ▲ Gebruik een kleine hoeveelheid shampoo en spoel je haar onder lauw water.
- ▲ Gebruik een conditioner om je haar te hydrateren.
- ▲ Gebruik geen stijltang en droog het haar ook niet in extreme warmte.

Om onnodige kosten te vermijden, raden we je aan om nog geen pruik te kopen. Als je twijfels hebt over het resultaat van de hoofdhuidkoeling, bespreek die dan met je arts en verpleegkundige. Zij zullen het je tijdig laten weten als de aankoop van een pruik nuttig kan zijn en verwijzen je ook door.

06 NEVENWERKINGEN

Hoofdhuidkoeling wordt vrijblijvend aangeboden. Wetenschappelijk onderzoek heeft aangetoond dat hoofdhuidkoeling geen nadelige invloed heeft op het verloop van de ziekte. Er kan tijdens de chemotherapietoediening wel ongemak optreden als gevolg van de koeling. De meeste patiënten verdragen de hoofdhuidkoeling goed, maar de koude kan hoofdpijn veroorzaken (voornamelijk de eerste 15 min., daarna treedt gewenning op). We raden je aan om je warm te kleden tijdens de hoofdhuidkoeling. In het dagziekenhuis zijn ook dekens beschikbaar.

Als gevolg van de voorkoeling (30 min.) en nakoeling (20 of 90 min.) kan je opname twee uur langer duren dan een chemotherapietoediening zonder hoofdhuidkoeling.

07 MEER INFORMATIE

Je behandelende arts, verpleegkundig consulent en afdelingsverpleegkundige zijn steeds bereid om op je vragen te antwoorden.

Kankercentrum

Ingang 98, route 972

T secretariaat: +32 (0)9 332 55 25
+32 (0)9 332 55 93

E kankercentrum@uzgent.be

www.uzgent.be/kankercentrum

Met dank aan de Morelgenvrienden België en Roparun Nederland.

Deze brochure werd enkel ontwikkeld voor gebruik binnen het UZ Gent. Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden vervoelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van het UZ Gent.

Universitair Ziekenhuis Gent

C. Heymanslaan 10 | B 9000 Gent

T +32 (0)9 332 21 11 | E info@uzgent.be

www.uzgent.be